

ДО
Г-Н РУМЕН РАДЕВ
ПРЕЗИДЕНТ НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Email: priemna@president.bg

Призив за президентско вето по чл. 101, ал. 1 от КРБ върху ЗИДЗНИ, приет от Народното събрание (НС) на 19 април 2024 г.

Подател: Сдружение за изследователски практики – инициатива Зелени закони чрез председателя: Вера Стаевска, с адрес: София 1000, ул. Хан Аспарух 26, ап. 1, е-мейл: sip.Bulgaria@gmail.com

от името на Коалиция “За да остане природа в България”

УВАЖАЕМИ Г-Н ПРЕЗИДЕНТ,

Призоваваме Ви да упражните правомощията си по чл. 101, ал. 1 от Конституцията на Република България (КРБ) и да върнете за ново обсъждане Закона за изменение и допълнение на Закона за насърчаване на инвестициите (ЗИДЗНИ), приет от Народното събрание (НС) на 19 април 2024 г., в следните му части (§ 9, § 13, § 19-21 по доклада на второ четене¹):

1. § 9. касаещ изменение в чл. 22а от ЗНИ

Нашият мотив е, че приетият текст за ал. 10, т. 1 е несъвместим с Регламент (ЕС) № 651/2014 и сам по себе си представлява **нова схема за държавна помощ**, за която липсва нотификация от ЕС. Обръщаме Вашето внимание, че начинът на определяне на пазарните цени в България вече се оспорва от ЕК в дело пред СЕС срещу България, касаещо неизпълнение на решение за непозволена държавна помощ по отношение заменените гори за периода 2007-2009 г. Приетото предложение по ал. 10, т. 2 независимо, че се позовава и на изпълнение на Регламент (ЕС) № 651/2014 г. трябва да посочим, че много от помощите допустими по регламента изискват конкурентни тръжни процедури, ad hoc помощите и тези предоставяни по неконкурентна тръжна процедура не включват материални активи и преференции при придобиването им.

Трябва да посочим, че в мотивите към закона липсва оценка каква ще бъде загубата, респективно държавната помощ от продажбата на имоти, придобити

¹ <https://www.parliament.bg/bg/parliamentarycommittees/3203/reports/18297>

на пазарни цени от публични предприятия и продадени на инвеститорите на цени по данъчна оценка. Липсват и ограничения върху размера на подобни сделки за отделните предприятия, което може практически да декапитализира всички публични предприятия и до техния фалит. Подобно отношение е в нарушение на изискването на Конституцията в чл.18, ал.1, изискващо държавните имоти да се стопанисват и управляват в интерес на гражданите и на обществото.

Тук трябва да посочим, че Конституционният съд вече се е произнесъл по тълкуване на чл. 15, ал. 2 на КРБ и е посочил, че “Свободният пазар и конкуренцията изискват равнопоставеност на всички субекти - физически и юридически лица, в т. ч. и организирани от държавата. Конституцията в чл. 19, ал. 2 предписва на държавата да изгради система на правно регулиране на стопанската дейност, която да гарантира на всички граждани и юридически лица еднакви правни условия, както когато започват стопанска дейност, така и по отношение на нейното организиране и осъществяване.” (Решение 13/2014 пои к.д. 1/2014) Т.е. текстът на чл. 22 а, както преди промените, така и след промените, да се поставят публичните и недържавни предприятия при различни условия е нарушение на КРБ.

2. § 13.относно нови членове 22к и 22л в частта на чл. 22к, ал1 относно израза “в срокове, с една втора по-кратки от предвидените.”

Нашият мотив е, че текстът нарушава принципа на правовата държава по отношение формалния му елемент - правната сигурност. Правната сигурност е характеристика на правовата държава, която изисква трайно и последователно концептуално законодателно регулиране на обществените отношения (Решение № 3 от 2008 г. по к.д. № 3/2008 г.). Правовата държава във формален смисъл е държавата на правната сигурност, което на свой ред предполага **законите да са ясни, точни и непротиворечиви** (Решение № 8 от 2017 г. по к.д. № 1/2017 г.). Приетият текст на § 9. (1) от ПЗР разпорежда да се съкратят с 1/2 всички срокове по произнасяне на органи, вкл. по ред на ЗООС и поднормативните му документи. Ще дадем пример с Наредбата за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда. В нея най-честите срокове за произнасяне на различните процедури са нечетен брой дни (3 и 7) или четен (10 и 14). Съкращаване на сроковете с четен брой дни в резултат на приемането на ЗИД за ЗНИ ще е ясно и непротиворечиво - от 10 ще станат 5, от 14 ще станат 7 дена. **НЕ такава** е ситуацията със сроковете с нечетен брой дни 3 и 7 - Наредбата ще трябва да се промени на **1,5 и 3,5 дни**, за чието измерване липсва каквато и да е практически система в администрацията на България. В този смисъл приетият закон не определя ясен и безпротиворечив начин, по който да се измерват административни срокове в половин ден, с което нарушава конституционния принцип на правната сигурност, респективно на правовата държава.

Отделно трябва да посочим, че произнасяне на органите в срок от един до 5 дена категорично не могат да попаднат в обхвата на термина разумен срок, посочен в чл.6, §6 на Директивата за ОВОС.

Според нас този текст нарушава и конституционния принцип на пропорционалност. За да се прецени дали мерките, избрани от законодателя, са пропорционални за постигането на легитимна цел, следва да се даде отговор дали преследваната цел е легитимна, дали избраното средство от законодателя за постигането ѝ е допустимо като такова от Конституцията, дали то е необходимо и щадящо за субектите, чиито права ограничава, и дали няма други, по-меки средства за постигане на тази цел (Решение № 5 от 2005 г. по к. д. № 10/2004 г., Решение № 14 от 2014 г по к. д. № 12/2014 г., Решение № 7 от 2016 г. по к. д. № 8/2015 г.). Ако след преценката на правната норма се констатира, че тя не е съобразена с който и да е от посочените критерии, то следва да се приеме, че тя не е в съответствие с принципа на пропорционалност и следователно би била противоконституционна.(Решение 5 от 2019 г. по КД 12/201108) В този смисъл ограничаването на сроковете за произнасяне на държавните органи за национални обекти, които са обикновено технически сложни и с голямо влияние върху околната среда, е нелогично от гледна точка на това, че всички останали други обекти, които са с далеч по-малко влияние върху околната среда ще останат с нормални срокове за произнасяне. Нищо от правната уредба за национални обекти или обекти от национална важност не обуславя необходимостта срокове от 3 до 30 дена (максимален срок при процедурата) да се съкращават двойно. Нещо повече, липсва всякаква правна обвързаност между определянето на обектите с национално значение или стратегическите обекти с обекти, които е важно да се построят максимално бързо. Нито в ЗУТ, нито в ЗООС не е налично обвързване между термините национален обект и стратегически обект с нужда от бърза реализация. Това е и трудно обяснимо от житейска гледна точка, когато говорим за транспортни и енергийни обекти, строящи се десет и повече години.

3. § 13. в частта на чл. 22к, ал.2 в частите му “в съкратени с една втора срокове от предвидените” и “Непроизнасянето или неизразяване на становище в срок се смята за мълчаливо съгласие.”

По отношение “в съкратени с една втора срокове от предвидените” вече посочихме мотиви по-горе за нарушаване на конституционния принцип на правната сигурност, респективно на правовата държава и на пропорционалността. Тук може да допълним, че задължаване на органите в срокове от до пет дни не може да гарантира изпълнението на задължението по чл. 15 на КРБ за осигуряване опазването и възпроизводството на околната среда и поддържането и разнообразието на живата природа.

По отношение изречението “Непроизнасянето или неизразяване на становище в срок се смята за мълчаливо съгласие.” трябва да посочим, че това е пряко нарушение на чл. 5 ал.4 на Конституцията във връзка с чл. 8а на Директива 2011/92/ЕС за оценка на въздействието на някои публични и частни проекти върху околната среда, изменена и допълнена с Директива 2014/52/ЕС. В нейния чл. 8а категорично е посочено, че решенията по ОВОС трябва да бъдат обосновани и да включват редица условия - нещо невъзможно при мълчаливото съгласие. “Решението за издаване на разрешение трябва да включва най-малко следната информация: а) обосноващото заключение, посочено в член 1, параграф 2, буква ж), точка iv); б) всички условия на околната среда, приложени към решението, описание на всички характеристики на проекта и/или предвидените мерки за избягване, предотвратяване или намаляване и ако е възможно, премахване на неблагоприятните последици върху околната среда, както и при целесъобразност, мерки за наблюдение.”

4. § 19 по отношение изменение на чл. 88 от ЗООС и чл. 99 букви б, в и г и § 1 от ПЗР на ЗООС, т. 76

Относно въвеждане на едноинстанционно производство за някои производства по ОВОС

Конституцията и трайната практика на Конституционния съд допуска при определени обстоятелства законодателят да създава необжалваеми актове и едноинстанционни производства за охраняване на определени конституционно защитени цели.

В същото време е неоспоримо, че опазването на околната среда е прогласена от Конституцията на Република България ценност, с оглед защита на интересите както на обществото като цяло, така и на правата на отделните граждани. Конституцията потвърждава необходимостта от осигуряване на здравословна околна среда за благосъстоянието на човека и осъществяването на основните права на човека, включително и правото на живот.

Разпоредбата на чл. 55 на КРБ закрепва като основно право правото на гражданите на здравословна и благоприятна околна среда в съответствие с установените стандарти и нормативи, а чл. 15 на КРБ налага задължения на държавата да осигурява опазването и възпроизводството на околната среда, поддържането и разнообразието на живата природа и разумното използване на природните богатства и ресурсите на страната (Решение № 5 от 19.04.2019 г. по к.д. № 12/2018 г.).

Предвидените в чл. 15 от Основния закон задължения обвързват всички правни субекти, но държавата има отговорност за осигуряване на опазването и възпроизводството на околната среда и на изпълнението на задълженията към околната среда на другите правни субекти. Едно от проявленията на тази

отговорност е задължението на законодателя да създаде такова законодателство, което да гарантира осъществяването на правата по чл. 15 и 55 от Конституцията, като грижата за околната среда следва да се осигури на всички равнища на правна регулация (Решение № 6 от 16.06.2020 г. по к.д. № 10/2019 г. и Решение № 12 от 2013 г. по к.д. № 9/2013 г.). Задълженията, произтичащи от чл. 15 от Конституцията, са "императив", който се отнася до "всички дейности" на държавата (Решение № 12 от 28.11.2013 г. по к.д. № 9 от 2013 г.).

Разпоредбите на чл. 15 и 55 от Конституцията, разгледани в систематична и телеологическа връзка, показват, че защитата на околната среда не се свежда просто до съхранението на един ресурс, а е важно средство за осигуряване на това общо благо и за защита на широк спектър от неимуществени интереси на гражданите.

В този смисъл ограничението, създадено в чл. 88 чрез допускане на едноинстанционно производство по отношение на обекти, които се определят само и единствено чрез немотивирани решения на Министерски съвет или Народното събрание, е недопустимо ограничаване на основните права, защитени от Конституцията.

Нека погледнем за кои обекти се въвежда едноинстанционно производство чрез изменение на чл. 88 § 1 от ПЗР на ЗООС, т. 76: Обекти с национално значение, обявени за такива с акт на МС, които същевременно са обекти със стратегическа важност. "Обект със стратегическа важност" е всеки обект, включен в Енергийната стратегия на Република България до 2020 г. за надеждна, ефективна и по-чиста енергетика или в Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г., както и проект, за реализацията на който е взето решение на Народното събрание. Те могат да се разделят в три групи:

- Първата група са обекти включени в Енергийната стратегия на Република България до 2020 г. за надеждна, ефективна и по-чиста енергетика, определени за обекти с национално значение с акт на МС. Енергийната стратегия е приета от Министерския съвет с Решение № 133 от 09 март 2011 г и е с изтекъл планов хоризонт. В момента съгласно Съгласно чл. 34 от Регламент (ЕС) 2018/1999 на 18.06.2019 г. на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 г. относно управлението на Енергийния съюз и на действията в областта на климата за изменение на регламенти (ЕО) № 663/2009 и (ЕО) № 715/2009 на Европейския парламент и на Съвета, директиви 94/22/ЕО, 98/70/ЕО, 2009/31/ЕО, 2009/73/ЕО, 2010/31/ЕС, 2012/27/ЕС и 2013/30/ЕС на Европейския парламент и на Съвета, директиви 2009/119/ЕО и (ЕС) 2015/652 на Съвета и за отмяна на Регламент (ЕС) № 525/2013 на Европейския парламент и на Съвета (Регламент (ЕС) 2018/1999) се изработват от страните членки Интегрирани

национални планове за енергетика и климат. Действащият ИНПЕК на Република България е приет с Протокол № 8 на Министерския съвет от 27.02.2020 г.

- Втората група проекти са обекти включени в Интегрирана транспортна стратегия в периода до 2030 г. определени за обекти с национално значение с акт на МС. Интегрираната транспортна стратегия в периода до 2030 г. е одобрена с Решение № 336/23.06.2017 г. на Министерския съвет.

- Третата група са проекти, за реализацията на които е взето решение на Народното събрание и са определени за обекти с национално значение с акт на МС. Законодателят не е определил никакви изисквания, за да бъдат конкретизирани или ограничени обектите, за които Народното събрание и Министерски съвет могат да вземат решение, за да попадне обектът в група, за която важи едноинстанционното производство по решение за ОВОС.

Конституционният съд е последователен в позицията си, че "Поначало ограничаването на едно основно право е допустимо, но само когато това се налага, за да бъдат охранени висши конституционни ценности." (Решение № 10 от 2017 г.; Решение № 3 от 2019 г.; Решение № 11 от 2021 г.). **Следвайки логиката на съда трябва да посочим, че нито включването на един обект в отпадналата като действие Енергийна стратегия, нито разширеният до безкрайност обхват на всеки обект, определен като национален с акт на НС и МС не могат да бъдат определени като висши конституционни ценности, заради които е необходимо да бъдат ограничени правата на гражданите, каквото е правото на здравословна околна среда.**

Отделно трябва да посочим, че приетите текстове са в нарушение на два основни принципа на европейско право - Принципът за „нерегресиране“ (англ. non-regression principle) на екологичното право и принципът на пропорционалност.

От 2007 г. производството по административни дела в България е двуинстанционно (чл. 10 ЗСВ) и това е принцип, който важи за всички сфери на обществения живот, включително по редица дела с висока степен на обществена значимост, например обжалване на принудителни административни мерки, на откази за издаване на разрешителни при лицензионни режими или отнемане на такива, комплекси разрешителни на големи индустриални обекти и пр. В този контекст въведеното през 2017 г. изключение от този принцип за определена категория екологични дела (коригирано през 2022 г. със срок до 2024 г.) контрастира с останалите области на административното право. **Въвеждането на едноинстанционно производство, в която и да е област, представлява намаляване на**

степената за защита на съответните права и законни интереси, което намаляване в областта на природозащитата е забранено от чл. 3, ал. 3 ДЕС, изискващ „високо равнище на защита и подобряване качеството на околната среда“. Същото изискване е повторено в специалните разпоредби на чл. 114 и чл. 191 от ДФЕС). Това прави неотслабването (англ. non-regression principle) на природозащитата основен принцип, в светлината на който следва да се тълкуват всички останали нормативни актове, включително и проектите за изменения на такива и това е потвърдено от трайната практика на Съда на Европейския Съюз в Люксембург (СЕС).

Нарушението на европейското право не се отменя с условието проектът да бъде определен с акт на Министерския съвет (МС) за такъв с национално значение. Причината е нарушението на принципа на пропорционалността/съизмеримостта (чл. 5 от ДЕС/чл. 6 Административно процесуален кодекс). **Защитата на едно право – както възможностите за достъп до правосъдие, така и интензивността на съдебния контрол – следва да расте в съответствие с неговата значимост, не да намалява.** Когато даден инвестиционен проект има висока обществена значимост, и засяга широк кръг обществени интереси – както екологични, така и социални, икономически, културни и др. – той следва да бъде обсъден с по-широко, а не при ограничено гражданско участие. Съответно гражданите трябва да имат повече, а не по-малко възможности за установяване на пороци при вземането на решение, а проверката, извършвана от съда, трябва да бъде по-интензивна (по-широк съдебен състав, повече инстанции и пр.). Решението на МС за определяне на „обект от национално значение“ представлява пускането му по „бързата писта“, с по-малко обсъждане и по-малко възможности за преглед на неговата законосъобразност. Евентуалното обсъждане в МС не може да замени гражданското участие във всички следващи фази при одобрение и реализацията на проекта (например ОВОС или екологична оценка) и възможността на гражданите да атакуват адекватно евентуалните закононарушения. Напротив, ако проектът е толкова важен, че да бъде обявен за национален приоритет, законодателят следва да разшири кръга на лицата с право да обжалват, и броя на инстанцииите, които могат да установят евентуалните пороци.

Относно промяна на подсъдността на споровете по решения за ОВОС

Гласуваните текстове заменят при едноинстанционните производства компетентния Върховен административен съд със съдилищата, т.е. се допуска административните съдилища да разглеждат едноинстанционни производства. Тук трябва да посочим, че Конституционният съд в свое решение № 8 от 2018 г. по к.д. № 13 от 2017 г вече е изказал съмнение, че ВАС би могъл да **“изпълни конституционното си задължение в случаите, когато в закон е предвидено разглеждането на административния спор да приключи на**

една инстанция и касационният контрол”, ако едноинстанционното производство се разглежда от административните съдилища.

Относно увеличаване срокът на действие на административните актове по Екологична оценка (ЕО) и ОВОС от 5 на 10 години

Това изменение на ЗООС нарушава принципът на правовата държава, който във формален смисъл е държавата на правната сигурност, което на свой ред предполага **законите да са ясни, точни и непротиворечиви** (Решение № 8 от 2017 г. по к.д. № 1/2017 г.).

Административните актове на компетентните органи по екологична оценка по чл. 88 на ЗООС и за ОВОС по чл. 99 включват и решенията по оценка за съвместимостта по реда на чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие. (чл 81 ал.5, чл.93 ал.9 на ЗООС и чл. 31 ал.4 на ЗООС). Решенията по оценка за съвместимостта по реда на чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие има 5 годишно правно действие (чл. 31 ал. 11 и ал.24). **Считаме, че административен акт по ЗООС и ЗБР, който законът изисква да е един, и в който първата част с решението по ОВОС/ЕО действа 10 години, а втората част със становището по ЗБР действа 5 години създава противоречие и правна несигурност.** Обръщаме Вашето внимание, че становищата по чл. 31 на ЗБР които отразяват разпоредбата на Директивата за хабитатите вече са на ръба за правилно транспониране на директивата, доколкото директивата и решенията на СЕС изискват при вземането на решение да се използва актуална научна информация, като в Делото Беловежа (дело С-441/17, Комисия/Полша т.91) СЕС се произнесе, че информация с четиригодишна възраст не е актуална по смисъла на директивата. Т.е. не е възможно да се увеличи срокът на действие на становищата по ЗБР, а директивата за Стратегическа екологична оценка, Директивата по ОВОС и трайната практика на съда на ЕС изискват при провеждане на процедура по оценка за съвместимост с целите на Natura 2000 мрежата задължително да се провежда и екологична оценка/ОВОС, т.е. даже да е допустимо административният акт да има два различни срока на правно действие, то проектите, плановете и програмите подлагани на оценка за съвместимост задължително ще трябва да извършат и нова екологична оценка/ОВОС, което би обезмислило удълженият давностен срок от 10 години.

5. §19 т. 3 относно ал.95 на ЗООС в част “Компетентният орган или оправомощено от него длъжностно лице изисква не повече от два пъти допълнителна информация по внесено задание за обхват на ОВОС.”

Този текст на законодателя нарушава основния принцип на истинност на административното правораздаване. Съгласно чл. 7 на АПК административните актове се основават на действителните факти от значение за случая, като на преценка подлежат всички факти и доводи от значение за

случая. Ограничаването правото на административния орган да установи всички факти и обстоятелства необходими да вземе решение на базата на механистичното решение да ги изисква не повече от два пъти не гарантира опазването на висшите конституционни ценности, каквито са околната среда, живата природа и биологичното разнообразие. Законодателят указва броя на исканията за допълнителна информация, но не отчита, че информацията, предоставяна от възложителя може да е непълна или неясна даже и при две поисквания. Отделно трябва да посочим, че административният орган в лицето на МОСВ и РИОСВ изискват допълнителна информация на фазата на определяне на заданието за ОВОС/ЕО, на фазата на представяне на доклада по ОВОС/ЕО за оценка на качеството и на фазата след обществените обсъждания, където може да е постъпила различна информация от заинтересованите лица. Отделно доколкото актовете по ОВОС са обвързани и с процедурата по оценка за съвместимост по ЗБР органът може да изисква информация при представяне на Доклада от оценка за съвместимост и след общественото му обсъждане. Отделно трябва да посочим че при ОВОС в трансграничен аспект исканията може да са по искане на една или повече заинтересовани държави. Ограничавайки тези минимум пет възможности до две, компетентните органи ще трябва да избират от кои възможности се отказват, което със сигурност ще накърни или качеството на административния акт по ЗООС и ЗБР, или възможността за участие на гражданите и обществеността, или пълнотата на информацията която възложителят предоставя.

Оспорваният текст е в противоречие с разпоредбата на чл. 5 §3 б.в на Директива 2011/92/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година относно оценката на въздействието на някои публични и частни проекти върху околната среда, който задължава, когато е необходимо, компетентният орган да търси от възложителя на проекта допълнителна информация в съответствие с приложение IV на Директивата, която има пряко отношение към достигането до обосновано заключение относно значителните последици на проекта за околната среда. Всяко ограничаване на получаването на информация би довело до риск от създаване на необосновано заключение, т.е. от нарушаване на директивата.

6. § 20. Относно правното действие на решенията по чл. 93, ал. 8 и чл. 99, ал. 12 от Закона за опазване на околната среда

С приетия законов текст решенията по ОВОС и ЕО приети до влизане в сила на закона, се удължават, но с не повече от 10 години от датата на издаването им.

Нашият мотив е, че така приетият текст нарушава принципа на правовата държава и европейското законодателство, доколкото може да касае решения по ОВОС и ЕО, които са приети до влизането в сила на закона, но да са загубили правно действие. Тук трябва да посочим доколкото процедурите по ОВОС/ЕО са обвързани с процедурите по Директивата за природни местообитанията решенията на СЕС по дело C-254/19, който посочва, че при изгубено правно действие на решение по ОВОС/ОС подновяването му подлежи на нова процедура по оценка за съвместимост, дело C-411/17 при което СЕС прогласява, че даже увеличаването на срока на функциониране на обект различен от срока указан в решението по ОВОС подлежи на процедура по ОВОС.

7. § 21. касаещ изменение на Закона за устройство на територията

Гласуваното изменение на чл. 124а, ал. 9 указва, че на фазата преди произнасяне на компетентния орган по околна среда, възложителят определя алтернативните трасета за парцеларни планове за елементите на техническата инфраструктура.

Доколкото алтернативите на трасетата на техническата инфраструктура се определят не само на основата на икономически и технически условия, но и на основата на екологични такива, изборът на трасета преди да са се произнесли компетентните органи и преди да са оценени от експерти в процедура по екологична оценка би довело до загуба на полезно действие на разпоредбите на ЗООС, респективно на директивата за стратегическа екологична оценка и по този начин проектирането на парцеларните планове не би могло да отговори на техните изисквания.

Гласуваното изменение на чл. 129, ал. 6, с което се дава правото на областен управител или министър чрез свой административен акт да изменят служебно Общите устройствени планове на общините, без участие на общинските съвети и местната общественост представлява **нарушение на принципа на местното самоуправление**, закрепен в ал. 2 ал.1, чл. 136 ал.1, чл.138, чл.139 ал.2 на Конституцията. Отбелязваме, че Конституцията в своя чл. 144 допуска въздействие на държавните органи върху решенията на общините, с каквито се одобряват общите устройствени планове, само през оценката на законосъобразността през решение на съда.

Обръщаме внимание, че ЗУТ изисква всички планове, вкл. парцеларните планове за техническата инфраструктура да се съобразяват с предвижданията на общите устройствени планове, а не обратното (чл.75 ал.1).

Определението на техническа инфраструктура в чл. 64 и §1 т.31 от ПЗР на ЗУТ е толкова широко и включва различни обекти от електропреносната, пътната, газопреносната, водопреносната, хидромелиоративната, геозащитната, брегоукрепителната системи и даже съоръженията за третиране на отпадъци. Считаме за недопустимо общинските съвети и местните общности да нямат възможност да се произнесат, например за едно съоръжение за изгаряне на отпадъци в тяхното землище, само защото е разположено сред държавни имоти на границата на две общини.

Принципни основания на призива за президентско вето

В допълнение на горните правни аргументи, бихме искали да обърнем вниманието Ви и към проблема със задълбочаващата се порочна практика в нарушение на чл. 80, ал. 1 и чл. 81, ал. 2 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание (ПОДНС) да се гласуват и приемат предложения за изменение на законите, внесени между първо и второ гласуване, които излизат напълно извън предметния обхват на приетия на първо гласуване законопроект, не са разглеждани от ресорните комисии, не са съгласувани от компетентните институции, нито със заинтересованата общественост, каквато в случая се явява целокупния български народ, неговия здравен статус и гарантирани от Конституцията права.

Най-често тази порочна практика води до прокарането по ускорен и непрозрачен начин на лобистки и спорни промени в законите, като се заобикалят строгите изисквания на чл. 71-76 от ПОДНС при внасяне, обсъждане и приемане на основните законопроектите на Народното събрание, свързани с:

- Мотивация и предварителната оценка на въздействието;
- Нотификации и справки за съответствие с правото на ЕС, КЗПОЧС и съдебната практика на ЕСПЧ;
- Предварителни обществени консултации и междуведомствени съгласувателни процедури;
- Оценка на финансовите и други последици от прилагането на законопроекта;
- Обсъждане на първо гласуване в постоянните комисии и в зала;
- Становища на постоянните комисии към НС;
- Становища на МС и заинтересованите организации и институции в нормативно заложения срок от 2 седмици.

Тази порочна практика е особено опасна за обществения живот и функционирането на държавата, когато внесените между първо и второ гласуване предложения за изменения на закони са не само извън предметния обхват на основния законопроект, но и когато тези предложения изменят

изцяло философията и основополагащите принципи на съответните закони, какъвто е и текущият случай с приемането на предложените между първо и второ гласуване текстове за силно оряждане на екологичните процедури в Закона за опазване на околната среда (ЗООС), улесняване изменението на общите устройствени планове (ОУП) в Закона за устройство на територията (ЗУТ), както и за продажбата на активи на държавните публични предприятия без търг, които са изцяло извън основния предмет и цел на ЗИД на ЗНИ – синхронизиране на ЗНИ с два регламента на ЕК.

Всички тези промени, които са извън обхвата на основния законопроект, не само не са редакционни и не касаят параграфите от основния законопроект, но дори изменят законите в сфери, които дори нямат нищо общо с основния законопроект – оценка за въздействието върху околната среда, общи устройствени планове, възобновяема енергия, приватизация на държавни активи и т.н.

Важно е да се има предвид, че срещу всички тези предложения са внесени десетки възражения от заинтересованата общественост², въпреки кратките срокове. На два пъти бяха организирани протести срещу порочната схема и незаконните промени в ЗНИ³ и на два пъти всички природозащитни организации от Коалицията „За да остане природа в България“ внесоха становище⁴ и призоваваха депутатите да спрат спорните промени и незаконния начин на тяхното прокаране⁵. Независимо от това, спорните промени бяха прокарани по гореописания незаконен начин.

Ето защо Президентът по силата на чл. 101, ал. 1 от КРБ е единственият, който може да потърси отговорност от народните представители от името на българското общество като върне ЗИД на ЗНИ за ново обсъждане и приемане на ЗИД на ЗНИ, без да се нарушава чл. 80, ал. 1 и ал. 7 и чл.81, ал.2 от ПОДНС, т.е. без да приемат лобистки и спорни поправки, внасяни апокрифно в „12 без 5“ през задната врата и изменящи основни принципи в ЗООС, ЗУТ, ЗНИ и други.

Дата: 21.04.2024

Подпис:

/Вера Стаевска, за коалиция „За да остане природа в България“/

² <https://www.parliament.bg/bg/bills/ID/165353>

³

<https://bntnews.bg/news/protest-v-sofiya-sreshtu-uskoryavane-na-golemite-infrastrukturni-proekti-1274477news.html>

<https://www.segabg.com/hot/category-bulgaria/protest-se-subira-pred-ns-sreshtu-promenite-ekozakona>

⁴ <https://forthenature.org/files/modules/9360/vazrazhenie-zoos-zadaostanepriroda-10042024-19481.pdf>

⁵

<https://forthenature.org/priziv-da-se-othvarlyat-opitite-za-promeni-v-zakona-za-nasarchavane-na-investitsiite-zasyagashiti-izmeneniya-na-zoos-i-protsecurata-za-ovos-1-9363>